

Asia: VN/11443/2021

Lausuntopyyntö kolmesta valtioneuvoston asetuksesta, jotka koskevat eräiden tuotteiden ja palvelujen saavutettavuus- ja esteettömyysvaatimuksia

Lausunnonantajan lausunto

Valtioneuvoston asetus eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista

-

Valtioneuvoston asetus saavutettavuusvaatimuksista eräille digitaalisille palveluille

Kirjakauppaliitto on kirjakauppojen yhteistyö- ja edunvalvontajärjestö. Kirjakaupalla tarkoitetaan niin kivijalkamyymälöitä, verkkokauppoja kuin lukuaikapalveluja.

Kirjakauppaliiton näkökulmasta kolme asetusta ovat sisällöltään pääpiirteittäin kannatettavia. Kiinnitämme lausunnossamme kuitenkin huomiota seuraaviin asioihin.

Asetusehdotuksien vaikutuksien osalta on huomioitava, että vaikutustenarviointi on toteutettu syksyllä 2021, jolloin toimijoille ei ole vielä ollut täysin selvää, mitä esteettömyysdirektiivi tulee tarkoittamaan. Sen vuoksi vaikutukset tarkentuvat vasta sitten, kun esteettömyysdirektiivien vaatimuksia aletaan noudattaa.

Kirjakaupalle muutos heijastuu monta reittiä. Sen lisäksi, että esteettömyysvaatimusten myötä sähkökirjojen tekninen toteutus muuttuu, se tarkoittaa muutosta kirjojen metatietojen siirtymiseen ja niiden esittämistapaan verkkokaupassa. Kustannuksia tulee syntyään jakelukanavien vaatimista muutoksista ja niistä mahdollisesti syntyvistä välillisistä kustannuksista sekä verkkokaupan saavutettavuuteen ja maksupäätteisiin kohdistuvista muutoksista. Käytännössä muutokset tarkoittavat kirjakauppaan kohdistuvia kustannuseriä sekä suoraan että välillisesti. Kustannukset eivät saa nousta toimijoille kohtuuttomiksi toimialan kantokykyyn nähden. Sen vuoksi selkeä ohjeistus ja neuvonta on äärimmäisen tärkeää. Kiitämme palvelupuolella luotelluista yleisistä vaatimuksista ja on hyvä, että ne kuvataan läpi.

Asetuksiin sisältyy sähkökirjoja koskevia säännöksiä. Kyseistä asetusta ei sovellettaisi mikroyrityksiin. Tämä on tärkeä turvata. Kirja-alalla on kuitenkin huomattava, että uudesta, esteettömyysveloitteet täyttävästä formaatista tulee todennäköisesti alalla standardi, sillä suurimmat kustantajat tuottavat suurimman osan sähkökirjojen määrästä. Käytännössä tämä tullee tarkoittamaan sitä, että vaikka esityksessä mikroyritykset rajataan direktiivin soveltamisalueen ulkopuolelle, myös ne joutuisivat toteuttamaan vastaavat muutokset. Näin ne eivät käytännössä tule jäämään soveltamisalan ulkopuolelle. Rasite merkitsee mikroyrityksissä suhteellisesti suurempaa osuutta niiden taloudellisista ja henkilöresursseista kuin suuremmissa yrityksissä. Kirjakauppaliitto tähdentää em. syistä, että on varmistettava riittävä ohjeistus ja neuvonta käytännön soveltamisesta varsinkin alkuvaiheessa. Myös tuotteiden standardien osalta on tärkeää, että ne tulevat olemaan voimassa hyvissä ajoin, jotta yritykset voivat valmistautua niitä noudattamaan. On tärkeää, että standardointityössä kuullaan kirja-alan toimijoita kustantajista jakelijoihin.

Sähkökirjat luokitellaan esteettömyysdirektiivissä palveluiksi. Asetusehdotuksessa käytetään ilmaisua palveluntarjoaja, mutta asetusehdotuksessa ja perustelumuiotiossa ei määritellä, mitkä toimijat sähkökirjan tuotanto- ja jakeluketjussa voivat olla palveluntarjoajia. Tämä voi aiheuttaa epäselvyyttä siitä, keitä kaikkia veloitteiden noudattaminen koskee. Onkin tärkeää selkeyttää palveluntarjoajan ja tuotteen tuottajan vastuista: palveluntarjoaja, jakelukanava, ei voi olla vastuussa tuotteen esteettömyydestä ja saavutettavuudesta. Kuten 5 §:n perusteluissa todetaan, palveluntarjoajan on annettava tietoa myytävien tuotteiden ja palveluiden esteettömyydestä, jos siitä vastuussa oleva talouden toimija on toimittanut kyseiset tiedot. Jakelija puolestaan on vastuussa oman palvelunsa osalta palvelun saavutettavuudesta tai esteettömyydestä. Säännöskohtaisiin perusteluihin olisi hyvä lisätä esimerkkejä siitä, kuka tai mikä taho voi olla palveluntarjoaja pykälässä tarkoitetulla tavalla. Tämä selkeyttäisi osaltaan vastuukysymyksiä. Sähkökirjat olisivatkin luontevampaa määritellä tuotteiksi, joita ostetaan ja käytetään palveluissa.

Sähkökirjoille säädetyissä lisävaatimuksissa todetaan, että esitetyt vaatimukset voi täyttää parhaiten ePub3-formaattia käyttämällä. Tällä hetkellä ePub3-toiminee parhaiten, mutta palveluita kehitetään kuitenkin jatkuvasti, minkä vuoksi on tärkeää jättää tilaa uudelle teknologialle.

Valtioneuvoston asetus esteettömyysvaatimuksista sähköisen viestinnän palveluille ja audiovisuaalisiin sisältöpalveluihin pääsyn tarjoaville palveluille

-

Karlsson Laura
Kirjakauppaliitto